

Karla Zambrano González¹

La Convenció contra la Tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants

I. Introducció

La Convenció contra la Tortura, a la qual es dedica la present publicació, va ser adoptada i oberta a la signatura, ratificació, i adhesió, per l'Assemblea General en la seua resolució 39/46, de 10 de desembre de 1984 i va entrar en vigor el 26 de juny de 1987. En l'actualitat, són 173 els Estats Parts en aquesta Convenció.

Ara bé, a pesar que el terme “tortura” no és alié a cap persona, la veritat és que la Convenció considera necessari delimitar la seua definició. Així, l'article 1 indica que es considera tortura:

«Tot acte pel qual s'infligisca intencionadament a una persona dolors o sofriments greus, ja siguen físics o mentals, amb la finalitat d'obtindre d'ella o d'un tercer informació o una confessió, de castigar-la per un acte que haja comés, o se sospite que ha comés, o d'intimidar o coaccionar a aqueixa persona o a unes altres, o per qualsevol raó basada en qualsevol tipus de discriminació, quan aquests dolors o sofriments siguen infligits per un funcionari públic o una altra persona en l'exercici de funcions públiques, a instigació seua, o amb el seu consentiment o aquiescència».

---

¹ Investigadora postdoctoral i Professora de Dret Internacional Públic i del Medi Ambient. Universitat de València (Espanya). Research Member of the Jean Monnet Module, Project: ENVEU. Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(és) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

I expressament, exclou de la consideració de tortura als «dolors o sofriments que siguen conseqüència únicament de sancions legítimes, o que siguen inherents o incidentals a aquestes».

II. Obligacions de les Parts en la Convenció de la Tortura de 1984

Entre els principals compromisos assumits per les Parts és possible trobar:

La prevenció de la tortura establida en el article 2, que indica que els Estats Parts «tenen l'obligació d'adoptar mesures eficaces per a impedir els actes de tortura en tot territori que estiga sota la seua jurisdicció». L'article 2.2 estableix que «en cap cas podran invocar-se circumstàncies excepcionals» per a justificar la tortura. Per exemple, en els casos de Estat de guerra, inestabilitat política o qualsevol emergència pública, etc., ni tampoc una ordre d'un funcionari superior o d'una autoritat pública (art. 2.3).

Una altra de les obligacions de les Parts està relacionada amb el principi de «no devolució». Així, de conformitat amb el article 3 de la Convenció:

«un Estat Part no pot expulsar, retornar o extraditar a una persona a un altre Estat quan existisquen "raons fundades" per a creure que aqueixa persona correria el risc de ser sotmesa a tortura». En aquest sentit, cal realitzar un aclariment sobre el terme "raons fundades", és a dir , «totes les consideracions pertinents, inclusivament, quan siga procedent, l'existència en l'Estat de què es tracte d'un quadre persistent de violacions manifestes, patents o massives dels drets humans».

Així mateix, la criminalització de la tortura, introduïda en l'article 4, assenyala l'obligació de tipificar la tortura com un delictes de conformitat amb la legislació domèstica de l'Estat Part. Aquest precepte és també aplicable a la temptativa de cometre tortura i a tot acte en règim de coautoria, complicitat o participació en la tortura.

El principi de jurisdicció universal és un dels aspectes més importants de la Convenció. En aquest sentit, l'article 5 indica que un Estat Part ha d'establir la seua jurisdicció sobre qualsevol persona que es trobe en el seu territori o a bord d'una aeronau o un vaixell matriculats en aqueix Estat i que presumptament haja comés actes de tortura, independentment del lloc on es va cometre el presumpte acte o de la nacionalitat o residència del presumpte autor. A més aquest principi opera quan la víctima siga nacional d'aqueix Estat i aquest el considere apropiat; i si l'Estat és incapaç d'enjudiciar el delictes, haurà d'extradir al presumpte delinqüent a un Estat que siga capaç i estiga disposat a entaular accions judicials per aqueix delictes.

L'exercici de la jurisdicció universal de la tortura, es troba regulat en els arts. 6 a 9 de la Convenció. En ells s'estableixen obligacions com l'assegurament de la custòdia d'un presumpte autor quan estiga "convençut, després d'un examen de la informació de què dispose, que les circumstàncies el justifiquen" i està obligat a iniciar immediatament una investigació preliminar dels fets (art. 6.2).

Així mateix, s'estableix l'obligació d'extradir al presumpte torturador o, si això no és possible, a processar-ho. Quan no existeix un tractat d'extradició, la Convenció pot utilitzar-se com a base jurídica per a l'extradició, en atenció al que es disposa en l'art. 8 de la Convenció. Finalment, la Convenció estableix l'obligació dels Estats Parts a cooperar entre si i a facilitar totes les proves que disposen necessàries per als procediments penals contra les persones acusades de tortura

Cofinanciado por
la Unión Europea

ENVEU
Jean Monnet Module

Project No. 101085459